

Prísurin á olju er nú farin upp um 60\$ fyri tunnuna

Búskaparligi vøksturin er hóttur av dýru oljuni

Myndin frá sinastu viku endurtekur seg. Dollarin hevur ikki tað styrki, sum vit sóu fyrra hálvár í ár. Men euros hevur tendens at vinna nakað aftur, av tí sum hon hevur mist fyrr í ár

OLJA, VALUTA OG BÚSKAPARVØKSTUR

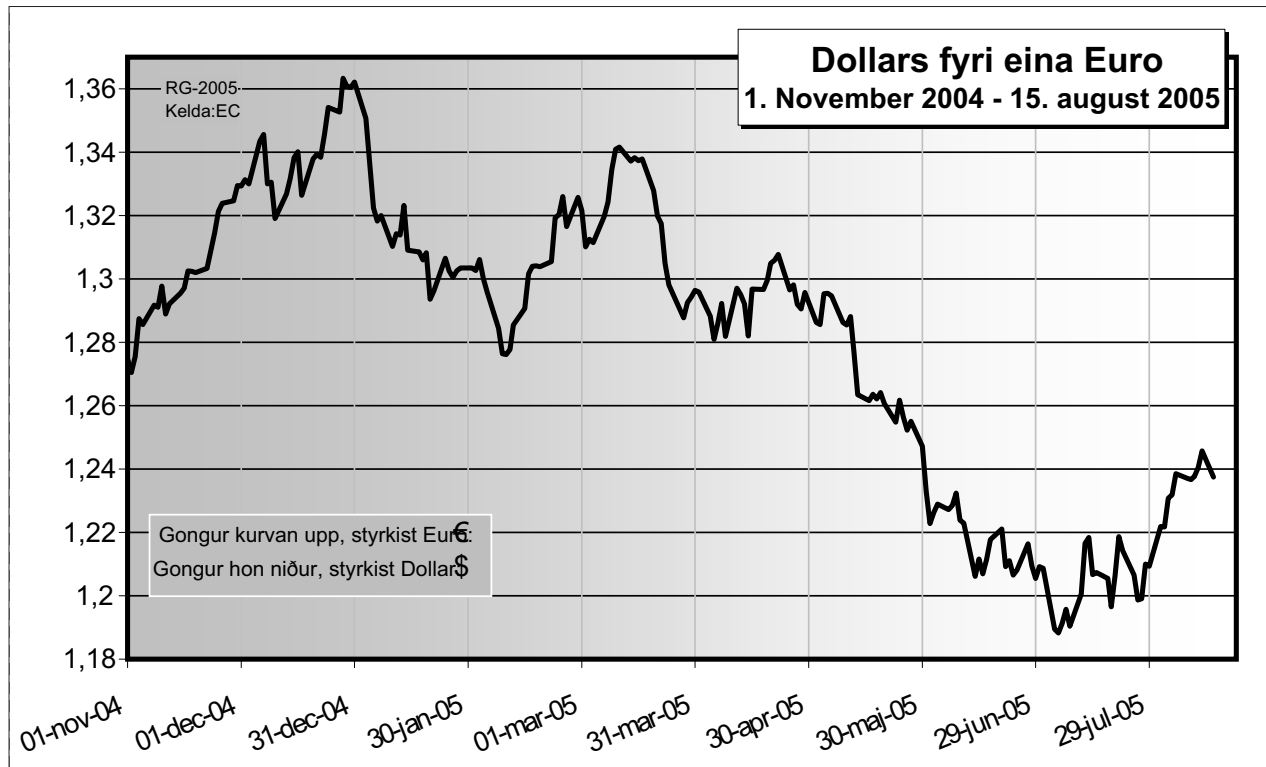
Rolf Gutesen
rg@geogr.ku.dk

Seint fríggjadagin komu tey amerikansku tøluni, sum vísu pengarenslið til og frá USA. Hvussu nógvir pengar floyndu frá utlandinum til USA, har hesir pengar vanliga fara til at keypa amerikanskar stats-obligationir ella onnur virðisbrøv?

Í juni var hallið á amerikanska enn einaferð stórt, og tí má kapitalur koma uttanífrá til at fylla kassan upp. Men kom nóg mikið, ella var hugurin at seta pengar í amerikansk virðisbrøv kanska farin at minka? Nei. Amerikanska samfelagið fekk í juni eitt iskoyti uttanífrá uppá 71 milliardir \$, og hetta er 16 milliardir meira enn í undanfarna mánað mai. Og 71 milliardir \$ vóru ríkiligt til at dekkja hallið á handilsjavninum, sum í juni var uppá 59 milliardir \$. Ein stórvir parti av tí stóra amerikanska innflutninginum stavar frá hækkingi oljuprísarum.

Fær USA
"blokkstuðul"

Amerikanska samfelagið fær á henda hátt ein stuðul uttanífrá. Frá privatpersónum, vinnufeløgum og stjórnunum, sum investera kapitalin í USA til góða rentu. Í princippinum pening sum svarar til tann føroyska blokkstuðulin. Munurin er, at USA tekur ímóti hesum stuðli uttan politiskt himpr. Í Føroyum kera summir reaktionerir politikarar, úr tjóðveldisflokkinum og har á leið, seg um, at summir pengar gera skaða.

Amerikanska rentan hækkaði hesaferð til 3,50%

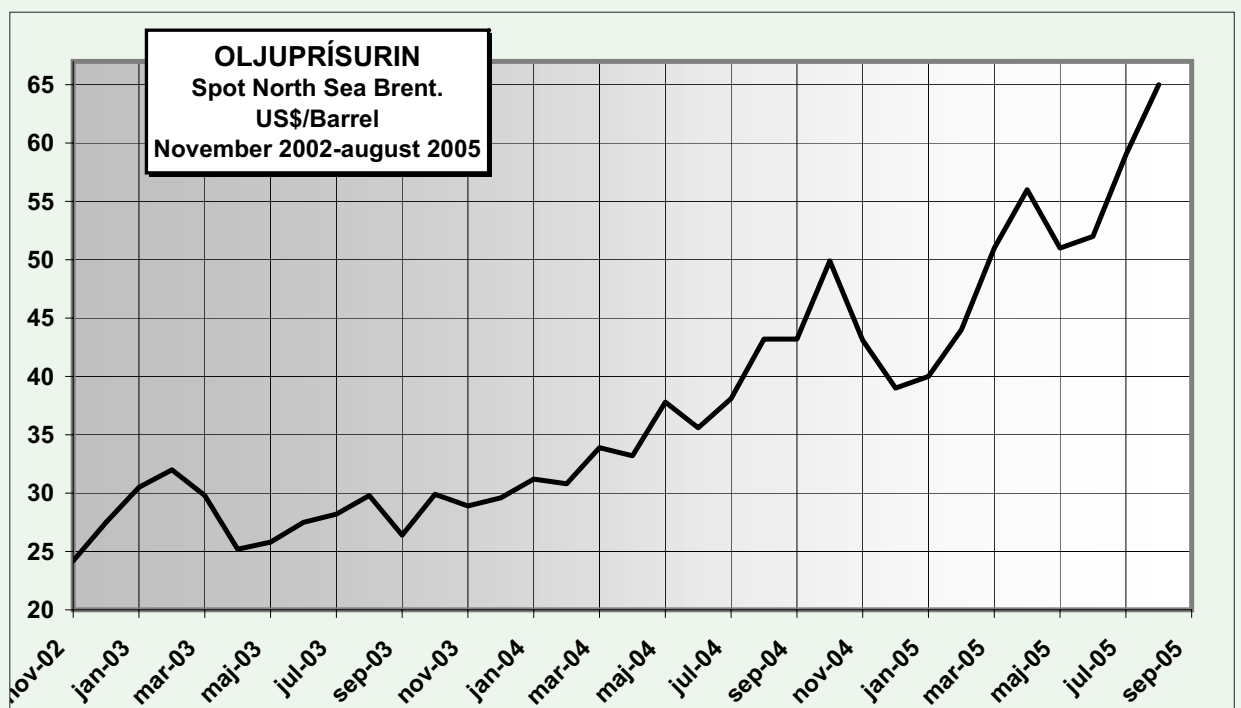
Enn einaferð hækkaði Stjórin Alan Greenspan í amerikanska centralbankanum, The Fed, tað stuttu rentuna við 0,25 basepoints til 3,50%. Tað hevði verið vænta í longri tí, og valuta-handlararnir høvdu innroknað hetta stig í teirra handlum langt frammanundan dagin, so tað sást ikki aftur í valutakursinum tá tað so endiliga bleiv alment.

Euroland ávirkast sjálvandi eisini av høgum oljuprísnum
Búskapurin í euro-økinum, eisini kallað Euroland, hevur ikki havt tað so gott í langa tíð. Framleiðsluvøksturin hevur verið lítil,

arbeiðsloysið stórt. Men hóast alt hevur ein lítil framgongd verið at hómað seinastu tíðina. Men oljuprísurin kann steðga hesi

framgongd. Ein roynd at fremja vøkstin hevur verið at euro-rentan, sum ECB, europeiski centralbankin, fastsetir, hevur verið hildin

niðri á 2%, so lætt og bíligt skuldi verið at lænt pengar at seta nýggja framleiðslu í gongd.

Oljuprísurin hevur tað mesta av august mánaði ligið yvir 60\$ fyri tunnuna, og hetta er tað hægsta í umleið tey seinastu 25 árin. Orsøk til prísavøksturin er vaksandi eftirspurningur, sum kemst av at framleiðslan og nýtslan er stór bæði í USA, Kina og aðrastaðni. Samstundis er útboðið avmarkað, serliga tí at raffineringar-kapaciteturin hevur verið avmarkaður. Í USA og Venezuela hava verið fleiri óhapp á raffineringarvirkjum, soleiðis at nøkur av heimsins størstu hava ligið still eina tíð. Samstundis er politisk óvissa um hvat fer at henda í Iran. Fer USA við vápnamegi at leggja á Iran? Iran er næststørsti framlleiðari í OPEC-felagsskapinum. Saudi Arabia er størsti. Allar vinnugreinir, sum brúka nógv olju merkja prishækkanina. Flogfelagið British Airways hevur fyri at minka um flogvektina, skift glasfløskur út við plastfløskur umborð. Bíldnaðurin ávirkast nógv, tí færri fáa ráð at koyra bíl, og serliga stórir amerikanskir bílar, sum brúka nógv benzin, eru ringir at selja.